

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра обліку та оподаткування**

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЯХ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи**

Освітній ступінь
Галузь знань

«магістр»
07 «Управління та адміністрування»

Вінниця 2019

Розробник: Гладій І.О., к.е.н., доц.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри обліку та оподаткування (протокол № 05 від 04 березня 2019 року), засіданні методичної комісії обліково-фінансового факультету (протокол № 03 від 15 березня 2019 року).

Рецензент: Кудирко О.М., к.е.н., доцент

Редактор: Фатеева Т. Д.

Комп'ютерна верстка: Тертична Я. М.

Підп. до друку 02.04.2019 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,69.

Обл.-вид. арк.1,27 Тираж 5. Зам. № 194

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання до самостійної роботи з дисципліни «Управлінський облік у міжнародних корпораціях» розроблено відповідно до навчальних планів підготовки магістрів освітнього ступеня «Магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Метою дисципліни «Управлінський облік у міжнародних корпораціях» є оволодіння теоретичними знаннями та набуття практичних навиків щодо організації та методики ведення управлінського обліку в міжнародних корпораціях в умовах євроінтеграції. Завданнями дисципліни є:

- вивчення студентом змісту поняття «управлінський облік у міжнародних корпораціях», його принципів та організаційних засад;
- надання необхідних теоретичних знань щодо організації та здійснення управлінського обліку в умовах стратегічної направленості діяльності міжнародних корпорацій;
- надання вмінь та навичок з питань здійснення трансфертного ціноутворення, управління товарно-матеріальними цінностями та бюджетування діяльності міжнародних корпорацій;
- оволодіння здобувачами практичними навичками формування управлінської корпоративної звітності міжнародних корпорацій.

Дисципліна «Управлінський облік у міжнародних корпораціях» передбачає викладання циклу лекцій, проведення практичних занять. Певна частина програмного матеріалу має бути засвоєна студентами в процесі самостійної роботи, виконання тестових та практичних завдань. Контроль знань студентів при вивченні даного курсу проводиться в процесі виконання студентами практичних робіт, контролю самостійної роботи студентів та прийняття викладачем екзамену.

Теоретичною основою та методологічною базою дисципліни є економіка підприємства, фінанси підприємства, управлінський облік, фінансовий облік, звітність підприємств. Внаслідок вивчення цієї дисципліни студенти повинні оволодіти наступними теоретичними знаннями та отримати практичні навички, а саме повинні набути такі компетентності:

- сутність, особливості і критерії бухгалтерського управлінського обліку, загальні принципи його побудови в міжнародних корпораціях;
- методи і способи організації обліку стану і використання ресурсів підприємства з метою управління господарськими процесами і результатами діяльності;
- економічну суть та основні ознаки класифікації витрат;
- порядок включення до собівартості продукції міжнародних корпорацій витрат;
- основні методи розподілу накладних витрат окремих центрів відповідальності міжнародних корпорацій;
- основні принципи і методи калькулювання собівартості продукції центрів відповідальності міжнародних корпорацій;

– порядок розрахунку доходів та фінансових результатів центрів відповідальності міжнародних корпорацій.

Підготовлений фахівець повинен вміти:

– раціонально використовувати методи і прийоми в процесі обліку витрат і калькулювання собівартості продукції в міжнародних корпораціях;

– визначати об'єкти управлінського обліку міжнародних корпораціях;

– складати внутрішню управлінську звітність міжнародних корпораціях;

– використовувати облікові дані для планування та контролю діяльності підприємства, інтерпретувати інформацію залежно від характеру та сутності управлінських рішень, що приймаються на її основі;

– формулювати сутність маржинального та релевантного підходу до створення інформації для прийняття управлінських рішень;

– надавати рекомендації підприємству щодо поліпшення результатів діяльності центрів відповідальності та окремих видів продукції;

– підбирати найбільш сприятливі значення релевантної інформації в обґрунтуванні короткострокових та довгострокових рішень, можливості маржинального підходу при інформаційній підтримці менеджерів;

– організувати управлінський облік витрат, доходів та прибутків корпорацій.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до затверджених навчальних планів Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ дисципліни «Управлінський облік у міжнародних корпораціях» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр». Перед виконанням самостійної роботи необхідно:

- повторити лекційний матеріал;

- опрацювати рекомендовані джерела із зазначеної теми.

До кожної теми надано перелік питань для самостійного вивчення, практичні ситуації для вирішення, питання для самоконтролю. Поступове їх опрацювання дозволить у повному обсязі опанувати особливості побудови управлінської звітності на підприємствах.

Самостійна робота з дисципліни «Управлінський облік у міжнародних корпораціях» спрямована на забезпечення наукової загальноосвітньої та практичної підготовки відповідно до здібностей та професійних інтересів кожного здобувача вищої освіти. Така форма навчання формує незалежність поглядів, самостійність у виборі варіанта вирішення завдання. Викладач забезпечує керівництво та контроль за виконанням завдань до самостійної роботи.

2. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

дисципліни «Управлінський облік у міжнародних корпораціях»

для здобувачів вищої освіти

освітнього ступеня «магістр»

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/ кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Вивчення поведінки витрат міжнародних корпорацій	9	2	2	5	УО, КТ
Тема 2. Спеціальні управлінські рішення в діяльності міжнародних корпорацій	18	4	4	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 3. Управління витратами міжнародних корпорацій	11	2	2	7	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 4. Управління товарно-матеріальними запасами міжнародних корпорацій	14	2	2	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 5. Стратегічні перспективи і ціноутворення міжнародних корпорацій	14	2	2	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 6. Особливості використання СВР-аналізу і прийняття рішень в умовах діяльності міжнародних корпораціях	18	4	4	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 7. Стратегічний управлінський облік міжнародних корпорацій	14	2	2	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 8. Бюджетування діяльності компанії	18	4	4	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 9. Трансферне ціноутворення міжнародних корпорацій	18	4	4	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 10. Гнучкі бюджети і аналіз відхилень	18	4	4	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 11. Показники оцінки діяльності міжнародних корпорацій	14	2	2	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Тема 12. Управлінська звітність міжнародних корпорацій	14	2	2	10	УО, ПО, Т, КТ, ІЗ
Разом	180/6	34	34	112	
Підсумковий контроль - екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування;

ПО – письмове опитування;

Т – тестування;

Р – реферат;

ІЗ – індивідуальне завдання;

КТ – комп'ютерне тестування;

ДК – розрахунки та дослідження з використанням комп'ютера.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ

Тема 1. Вивчення поведінки витрат міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає визначити поняття, мету і завдання управлінського обліку у міжнародних корпораціях; з'ясувати необхідність вивчення дисципліни та засвоєння системи необхідних знань з теорії та практики формування системи обліку витрат міжнародних корпорацій.

Рекомендована література:

Основна: 1-4, 5;

Додаткова: 1, 3, 4, 9;

Інтернет-ресурси: 1, 2

I. Питання до самостійного вивчення

1. Основи побудови управлінського обліку у міжнародних корпораціях.
2. Основні методи вивчення поведінки витрат.
3. Поняття релевантності та релевантного діапазону в процесі управління витратами міжнародної корпорації.
4. Функція та оцінка витрат міжнародної корпорації.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1.1

Корпорація «Самарт-Ксефорд» застосовує переплетену систему обліку.

Є така інформація про залишки на початок періоду, наведені в реєстрах виробничого обліку:

Рахунок	Дебет	Кредит
Контрольний рахунок фінансового обліку		24283
Незавершене виробництво	10652	
Матеріали	9318	
Готова продукція	4313	
Разом	24283	24283

Є такі дані, пов'язані з операціями звітного періоду:	Сума, тис.грн
Придбано матеріалів	41 286
Пряма зарплата	20 444
Непряма зарплата	6 135
Зарплата персоналу, що займається збутом	5 157
Зарплата адміністративного персоналу	9 106
Різні адміністративні витрати	7 213
Різні виробничі витрати	8 680
Різні витрати на збут	5 217
Відпущено матеріалів зі складу:	
у виробництво	36 291
на збут	2 958

на адміністративні потреби	1 307
Розподілені виробничі накладні витрати	14 815
Списано адміністративних витрат	17 626
Списано витрат на збут	13 332
Випущено готової продукції	78 280
Списано собівартість реалізованої продукції	72 500
Дохід від продажу	143 650
Списано на фінансові результати собівартість продажу	72 500
Визначено та відображено фінансовий результат	?

Необхідно: зробити відповідні записи на рахунках виробничого обліку.

Завдання 1.2

Корпорація «Самарт-Ксефорд» використовує систему калькулювання витрат за замовленнями і застосовує заздалегідь визначену ставку розподілу загальновиробничих витрат.

У цеху № 1 загальновиробничі витрати розподіляються на базі машино-годин, а в цеху № 2 — на базі годин праці робітників.

На початок поточного року керівництво підприємства мало такі бюджетні дані для визначення ставок розподілу загальновиробничих витрат:

Витрати	Цех № 1	Цех № 2
Пряма зарплата, грн	420 000	768 000
Загальновиробничі	432 000	210 000
Машино-години	72 000	1 800
Години праці робітників	36 000	50 000

Замовлення № 402 на виготовлення 4000 одиниць продукції було розпочато у лютому та завершено наприкінці цього місяця. Є така інформація про витрати на виконання замовлення № 402:

Витрати	Цех № 1	Цех № 2
Прямі матеріали, грн	12 200	25 000
Пряма зарплата, грн	16 000	32 000
Години праці робітників	1 300	2 000
Машино-години	2 400	200

Необхідно:

1. Визначити ставку розподілу загальновиробничих витрат для кожного цеху.
2. Визначити загальні витрати на замовлення № 402 і собівартість одиниці продукції.

III. Питання для самоконтролю

1. Яким чином може бути побудований управлінський облік у міжнародних корпораціях?
2. Чи законодавчо закріплені норми побудови управлінського обліку у міжнародних корпораціях?

3. Назвіть основні відмінності фінансового та управлінського обліку.
4. Чи носить управлінська звітність загальнодоступний характер?
5. Хто виступає користувачами управлінської звітності міжнародних корпорацій.

Тема 2. Спеціальні управлінські рішення в діяльності міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння методики формування спеціальних управлінських рішень в діяльності корпорації стосовно розподілу витрат між відокремленими структурними підрозділами, розподілу витрат обслуговуючих підрозділів на виробничі, прийняття рішення стосовно «спеціального» замовлення.

Рекомендовані література:

Основна: 1, 2, 3, 11;
 Додаткова: 8;
 Інтернет-ресурси: 1, 2

I. Питання до самостійного вивчення

1. Аналіз релевантної інформації: сутність та методика.
2. Процедура розподілу витрат між відокремленими структурними підрозділами.
3. Процес обліку недорозподілених та зайворозподілених накладні витрати.
4. Застосування теорії обмежень та облік продуктивності процесів.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 2.1

Керівництво корпорації «Самарт-Ксефорд» стурбовано отриманням низького прибутку й розглядає питання щодо закриття Підрозділу № 1. Бухгалтер корпорації підготував такий аналіз для прийняття рішення, грн:

Показник	Підрозділ № 1	Підрозділ №2	Підрозділ №3
Дохід від продажу	84 000	116 000	200 000
Змінні витрати	48 000	56 000	104 000
Маржинальний дохід	36 000	60 000	96 000
Постійні витрати			
- на утримання підрозділу	30 000	28 000	58 000
- загальні	14 000	22 000	36 000
Прибуток (збиток)	(8 000)	10 000	2 000

Необхідно: визначити, чи варто закрити підрозділ № 1, якщо це призведе до скорочення загальних постійних витрат лише на 2 000 грн.

Завдання 2.2

Відокремлений структурний підрозділ корпорації «Самарт-Ксефорд» займається виготовленням меблі. Дане підприємство має 3 обслуговуючих підрозділи (сектор прибирання, станції електропостачання, відділ кадрів) і 2 виробничих підрозділи (табл. 1).

Необхідно:

Розподілити накладні витрати обслуговуючих підрозділів і розрахувати ставку розподілу для виробничих підрозділів при використанні:

- багатоступеневого методу розподілу накладних витрат;
- прямого методу розподілу накладних витрат.

Таблиця 1.

Показники	Обслуговуючий підрозділ			Виробничі підрозділи	
	Сектор прибирання	Станція електропостачання	Відділ кадрів	Складальний цех	Цех переробки
Витрати підрозділів, понесені кожним цехом (грн.)	9 000	24 600	14 400	30 000	90 000
Площа (м ²)	500	2 000	3 000	15 000	25 000
Використано кіловат-годин	200	6 000	5 000	12 000	8 000
Усього людина-годин	200	400	480	12 000	18 000
Кількість працівників	5	10	12	150	250
Заробітна плата виробничих працівників				10 000	15 000

Таблиця 2.

Сектор прибирання	Станція електропостачання	Відділ кадрів	Складальний цех	Цех переробки
Багатоступеневий метод розподілу				
9 000	24 600	14 400	30 000	90 000

Таблиця 3.

Сектор прибирання	Станція електропостачання	Відділ кадрів	Складальний цех	Цех переробки
Прямий метод розподілу				
9 000	24 600	14 400	30 000	90 000

Завдання 2.3

Корпорація «Експрес» виготовляє електричні двигуни, для складання яких у субпідрядника придбається оригінальна деталь «Х». Ціна однієї деталі — 20 грн. Для забезпечення запланованого обсягу виробництва двигунів у рік необхідно придбавати 30 000 деталей «Х». Підприємство «Експрес» розглядає можливість виготовлення зазначеної деталі власними силами, оскільки існуючі виробничі умови дають змогу це зробити без додаткових капітальних інвестицій. Витрати на виготовлення однієї деталі «Х» згідно з розрахунками становитимуть (табл. 1).

Таблиця 1

Виробничі витрати корпорації на виготовлення деталі «Х»

Показник	На одиницю, грн
Прямі матеріали	6
Пряма заробітна плата	5
Змінні накладні виробничі витрати	4
Прямі постійні накладні виробничі витрати	3
Постійні накладні витрати загальнопромислового характеру	7
Разом	25

Чи слід продовжувати закупати деталь «Х» у субпідрядника?

III. Питання для самоконтролю

1. Що таке релевантна інформація? Які критерії дозволяють розглядати інформацію як релевантну?
2. У чому полягає сутність диференційного аналізу?
3. На чому базується аналіз інформації для прийняття рішення щодо спеціального замовлення?
4. Які дані є релевантними у процесі прийняття рішення щодо розширення або скорочення діяльності?
5. Поясніть послідовність дій у процесі прийняття рішення щодо виготовлення напівфабрикатів у власному виробництві чи придбання їх на стороні.
6. Що таке «обмежуючий чинник»? Назвіть особливості прийняття рішень за умов існування певного обмежуючого чинника.

Тема 3. Управління витратами міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння методики обліку витрат для безперервного вдосконалення діяльності, здійснювати калькулювання життєвого циклу виробу, проводити цільове калькулювання та застосовувати методику управління за видами діяльності (ABC).

Рекомендована література:

Основна: 1, 5, 10;

Додаткова: 7, 9;

Інтернет-ресурси: 1, 2

I. Питання до самостійного вивчення

1. Сутність обліку витрат для безперервного вдосконалення діяльності корпорації.
2. Методика калькулювання життєвого циклу виробу.
3. Етапи формування цільового калькулювання виробу корпорації.
4. Сутність управління за видами діяльності (ABC).

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 3.1

Корпорація «Еразмус» виробляє один продукт. Облікова служба зібрала таку інформацію про його виробництво (табл. 1).

Таблиця 1

Інформація про витрати на виробництво продукції підприємства

Показник	Значення
Обсяг реалізації, од , грн / од.	3000
Пряма праця на од. , грн /од.	15,00
Прямі витрати на од. , грн/ од.	40,00
Змінні виробничі накладні витрат на одиницю, грн/од	40,00
Змінні адміністративні витрати та витрати на збут, грн / од	22,00
Постійні виробничі накладні витрат на одиницю, грн	15000
Постійні адміністративні витрати та витрати на збут, грн	10000
Інвестиції в активи, грн	200000
Бажаний ROI	25%

Розрахувати виробничу собівартість одиниці продукції та націнку по методу повних й змінних витрат.

Завдання 3.2

Корпорація «Бриз» випускає продукцію двох сортів - першого і вищого. Повна сума витрат на виробництво визначається розподілом непрямих витрат пропорційно безпосереднім витратам на оплату праці. Для визначення ціни до суми витрат додається націнка 25% від суми повних витрат.

Прямі витрати на виробництво одиниці продукції складають, грн (табл.1):

Таблиця 1

Вид витрат	Продукція	
	Першого сорту	Вищого сорту
Прямі витрати на оплату праці (ставка 5 грн за год.)	20	30
Прямі витрати на матеріали	15	20
Обсяг виробництва на наступний рік, од.	40 000	10 000

Загальна річна сума непрямих витрат становить	1000 тис.грн, з них:
• налагодження і переналагодження обладнання	280 тис. грн;
• контроль якості продукції	220 тис.грн;
• витрати на обробку замовлень	240 тис. грн;
• експлуатація і обслуговування обладнання	260 тис. грн.

Бухгалтер-аналітик виділив фактори витрат за видами діяльності з метою більш об'єктивного їх розподілу (табл. 2):

Таблиця 2

Фактори витрат за видами діяльності

Вид діяльності та фактор витрат	Всього	За видами продукції	
		першого сорту	вищого сорту
Налагодження і переналагодження обладнання,	100	20	80
Кількість перевірок якості	2000	500	1500
Кількість оброблених замовлень	5000	1500	3500
Використання обладнання, тис. машино-год.	500	350	150

Визначити:

- 1) повну собівартість кожного виду продукції та ціну її реалізації за традиційним методом розподілу непрямих витрат та за методом АВС;
- 2) пояснити одержані результати і дати рекомендації керівництву підприємства з питання ціноутворення.

III. Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте послідовність обліку витрат для безперервного вдосконалення діяльності корпорації.
2. Дайте характеристику і наведіть приклади управлінської звітності, що побудована на застосуванні методики калькулювання життєвого циклу виробу.
3. Наведіть аналітичні показники, що використовуються при маржинальному аналізі, та охарактеризуйте порядок їх визначення.
4. Що таке цільовео калькулювання виробу корпорації?
5. Дайте характеристику управлінню за видами діяльності (АВС).

Тема 4. Управління товарно-матеріальними запасами міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає оволодіння основами застосування інструментів управління товарно-матеріальними запасами, методикою застосування теорії «обмежень» в системі релевантної інформації корпорації, використання системи «точно в термін» (Just-in-Time).

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 9;

Додаткова: 2, 6;

Інтернет-ресурси: 1, 2.

I. Питання до самостійного вивчення

1. Використання інструментів управління товарно-матеріальними запасами та побудова моделі економічно обґрунтованого розміру замовлення (EOQ).
2. Застосування теорії «обмежень» та особливості обліку продуктивності.
3. Використання системи «точно в термін» (Just-in-Time).

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 4.1

Корпорація «Альфа» виготовляє деталі з металу. При визначенні собівартості продукції на підприємстві застосовують попроцесний метод обліку витрат. Відповідно до технології виробництва продукції, виділяють чотири виробничі процеси, а саме:

- 1) лиття металу;
- 2) формування металу у форму;
- 3) охолодження металу;
- 4) обробка деталі.

Витрати виробництва в розрізі відповідних процесів подані в табл. 1.

Таблиця 1

Витрати виробництва ВП «Альфа», грн.

Витрати	Виробничі процеси			
	<i>лиття металу</i>	<i>формування металу у форму</i>	<i>охолодження металу</i>	<i>обробка деталі</i>
Основні матеріали	2500	-	420	-
Допоміжні матеріали	400	270	145	390
Заробітна плата основних робітників	1200	1700	400	1220
Відрахування із заробітної плати (35 %)	?	?	?	?
Витрати на амортизацію	810	700	1200	510
Загальновиробничі витрати виробничого процесу	530	1300	680	230
Загальновиробничі витрати в цілому по виробництву	1845			
Обсяг виробництва, деталей	850			

Необхідно:

- 1) визначити витрати кожного виробничого процесу (поділити їх на прямі і непрямі);
- 2) визначити собівартість виробництва однієї деталі;
- 3) відобразити на синтетичних і аналітичних рахунках бухгалтерського обліку процес формування собівартості деталей.

Завдання 4.2

Виробниче підприємство протягом звітного періоду виконало 3 замовлення: по виробництву продукції А в кількості 210 од., продукції Б в кількості 190од., продукції В в кількості 40од. На виконання замовлень були понесені наступні витрати:

- замовлення А - використано матеріалів на 110000грн, нараховано заробітну плату (з відрахуваннями) працівникам виробництва в сумі 38600грн.;
- замовлення Б - використано матеріалів на 95000грн, нараховано заробітну плату (з відрахуваннями) працівникам виробництва в сумі 61000грн.;
- замовлення В - використано матеріалів на 65000грн, нараховано заробітну плату (з відрахуваннями) працівникам виробництва в сумі 28000грн.;

Загальновиробничі витрати склали 75000грн. Базою розподілу загальновиробничих витрат є витрати на заробітну плату. У звітному періоді підприємство реалізувало: продукції А – 195од., продукції Б – 160од., продукції В – 35од.

Необхідно: визначити собівартість продукції для кожного замовлення та вартість залишків готової продукції на кінець періоду.

III. Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте суть інструментів управління товарно-матеріальними запасами та побудова моделі економічно обґрунтованого розміру замовлення (EOQ).
2. З якою метою підприємства утримують резервний запас і як визначити його величину?
3. Коли слід робити замовлення для поновлення запасів?
4. У чому сутність полягає сутність західної системи планування з урахуванням моменту перезамовлення (ROP)?
5. Сутність системи Just-In-Time (JIT) та Just-In-Case (JIC)?
6. Які основні інструменти системи Just-In-Time (JIT) та Just-In-Case (JIC)?

Тема 5. Стратегічні перспективи і ціноутворення міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння методики побудови стратегічного управлінського обліку в діяльності корпорації, формування ланцюжка цінностей та системи збалансованих показників.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 11;

Додаткова: 11, 10;

Інтернет-ресурси: 1, 2

I. Питання до самостійного вивчення

1. Принципи організації стратегічного управлінського обліку і діяльності корпорації.
2. Формування ланцюжка цінності та витрати на якість.
3. Система збалансованих показників (The Balanced Scorecard, BSC).

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 5.1

Корпорація «Клас» виготовляє телефонні апарати. Наведений нижче бюджет життєвого циклу нового виробу враховує очікуване зниження витрат через вартісний аналіз безперервного вдосконалення.

Бюджет життєвого циклу нового виробу

Стаття	Сума, тис. грн
Продаж	95 000
Прямі матеріали	26 000
Продуктивний маржинальний дохід	69000
Змінні конверсійні витрати	10000
Виробничий маржинальний дохід	59000
Постійні конверсійні витрати	14000
Загальний маржинальний дохід	45000

У наведеному бюджеті вже досягнутий бажаний маржинальний дохід.

Необхідно:

1. Припустимо, що наведений бюджет ґрунтується на очікуваному обсязі продажу 1 000 000 телефонів. Обчисліть середню ціну життєвого циклу та припустиму виробничу собівартість продукції.

2. Очікується, що калькулювання для безперервного вдосконалення дасть змогу знизити змінні конверсійні витрати (на одиницю) на 4 грн., а постійні конверсійні витрати — на 2 000 000 грн. упродовж життєвого циклу виробу. Розрахуйте цільову собівартість.

3. Якщо конструктори компанії передбачають, що вартісний аналіз дозволить знизити витрати на одиницю на 14 грн., то які були первісні бюджетні витрати?

Завдання 5.2

Керівник транспортної компанії занепокоєний результатами діяльності за останній квартал, які наведено нижче, грн:

Стаття	Бюджет	Фактично	Відхилення
Дохід від продажу	10 000 000	9 500 000	(500 000)
Пальне	200 000	196 000	4000
Ремонт і обслуговування	100 000	98 000	2000
Зарплата водіїв	6 700 000	6 500 000	200 000
Інші змінні витрати	1 000 000	985 000	15000
Разом змінних витрат	8 000 000	7 779 000	221 000
Зарплата іншого персоналу	200 000	200 000	—
Оренда	200 000	200 000	—
Амортизація	600 000	600 000	—
Інші постійні витрати	200 000	200 000	—
Разом постійних витрат	1 200 000	1 200 000	—
Операційний прибуток	800 000	521 000	(279 000)

Необхідно: Підготувати для керівника компанії звіт, що пояснює причини відхилень.

III. Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення стратегічного управлінського обліку та поясніть його основні завдання в системі стратегічного менеджменту.
2. Що включає SWOT-аналіз і з якою метою його застосовують?
3. У чому полягає аналіз фінансової звітності?
4. Що таке вартісний ланцюжок? Для чого його здійснюють?

Тема 6. Особливості використання CVR-аналізу і прийняття рішень в умовах діяльності міжнародних корпораціях

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння методики проведення аналізу беззбитковості діяльності міжнародних корпорацій в умовах багатопродуктового виробництва, визначення запасу міцності та операційного важелю, проведення аналізу чутливості прибутку до різних чинників.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 11;
Додаткова: 11, 16;
Інтернет-ресурси: 1, 2.

I. Питання до самостійного вивчення

1. CVR-аналіз в умовах багатопродуктового виробництва.
2. Запас міцності та його графічне зображення. Коефіцієнт запасу міцності.
3. Операційний важіль.
4. Аналіз чутливості прибутку до зміни чинників діяльності.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 6.1

Є такі дані про діяльність корпорацій «Спектр»:

Змінні витрати:

- Матеріальні витрати 5 000 грн
- Заробітна плата 7 000 грн
- Відрахування із заробітної плати 1000 грн
- Амортизація 4 000 грн

Загальновиробничі витрати: змінні – 3 000 грн, постійні – 1 000 грн

Адміністративні витрати: змінні - 500 грн, постійні – 204 грн

Витрати на збут: змінні - 400 грн

Дохід від реалізації продукції 35 000 грн

Обсяг реалізації 10000 од.

Необхідно визначити:

- 1) точку беззбитковості в натуральному і вартісному вираженні;
- 2) запас міцності;
- 3) обсяг реалізації продукції, необхідний для отримання прибутку в сумі 7 000грн.

Завдання 6.2

Корпорація «Атлант» займається пошиттям та реалізацією чоловічого одягу. Дані про доходи, витрати і обсяг реалізації подані нижче

Вид одягу	Змінні витрати		Постійні витрати, грн	Обсяг реалізації, шт	Ціна, грн./шт
	Основні матеріали, грн.	Заробітна плата основних робітників, грн.			
Костюм	75000	65000	61000	1800	120
Сорочка	32000	19000		1130	85
Краватка	41000	18500		1570	73
Разом	?	?	61000	X	X

Необхідно визначити:

- 1) точку беззбитковості для кожного виду одягу та побудувати графік беззбитковості;
- 2) запас міцності, операційний важіль;
- 3) операційний прибуток.

III. Питання для самоконтролю

1. Які існують припущення, що покладені в основу аналізу беззбитковості?

2. Охарактеризуйте математичні методи аналізу: визначення точки беззбитковості; розрахунок обсягу діяльності, необхідного для одержання бажаного прибутку; визначення прибутку при визначеному обсязі діяльності.

3. Дайте характеристику графічним методам аналізу: графік беззбитковості; графік взаємозв'язку прибутку й обсягу діяльності; графік маржинального доходу.

4. Які методи аналізу чутливості прибутку. Запас міцності (маржа безпечності) і ступінь ризику. Аналіз чутливості прибутку.

5. Які методи визначення точки беззбитковості в умовах асортименту.

Тема 7. Стратегічний управлінський облік міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння основ застосування інструментів стратегічного управлінського аналізу (планування, реалізація стратегії та контроль за її виконанням) діяльності корпорації на міжнародному ринку.

Рекомендована література:

Основна: 1, 5, 9;

Додаткова: 4, 5;

Інтернет-ресурси: 1, 2

I. Питання до самостійного вивчення

1. Інструменти стратегічного аналізу.

2. Інструменти для реалізації стратегії.

3. Інструменти контролю виконання стратегії.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 7.1

Дочірнє підприємство АТ «Сатурн» має можливість здійснювати додаткові інвестиції на суму 180 тис. грн в основні засоби, які використовуватимуться протягом наступних п'яти років і забезпечать одержання таких сум прибутку по роках відповідно: 9 тис, 9 тис, 14 тис, 64 тис. і 84 тис. грн.

Амортизація основних засобів на підприємстві нараховується прямолінійним методом. Залишкової (ліквідаційної) вартості після закінчення терміну їх використання не очікується. Вартість капіталу підприємства становить у середньому 16 %.

Необхідно визначити очікувані показники: прибуток на інвестований капітал (ПК) та залишкового прибутку (ЗП) за кожен рік майбутнього використання інвестицій, а також чисту приведену вартість (ЧПВ) і дати оцінку доцільності нових інвестицій. Довідково дисконтний множник для i — 16 % становить по роках відповідно: 0,862; 0,743; 0,641; 0,552; 0,476.

Завдання 7.2

Оцініть привабливість інвестиційного проекту на підставі показника індексу прибутковості, якщо початкові інвестиції склали 50 тис.грн., дисконтна ставка 10%. Від реалізації проекту очікуються такі грошові потоки: 1-й рік – 30 тис. грн, 2-й рік – 35 тис. грн.

III. Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте поняття «стратегічний управлінський облік».
2. Назвіть поширені моделі оцінювання потенціалу і ефективності функціонування підприємства.
3. Охарактеризуйте мету та основні етапи впровадження стратегічного управлінського обліку в процесі управління підприємством.
4. Назвіть етапи впровадження управлінської звітності за центрами відповідальності міжнародної корпорації.
5. Яку інформацію повинні містити корпоративні стандарти управлінської звітності!

Тема 8. Бюджетування діяльності компанії

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння технології побудови системи операційних та фінансових бюджетів міжнародної корпорації. Набуття навичок формування інструкції з організації бюджетування в діяльності міжнародної корпорації.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 4;
Додаткова: 11, 16;
Інтернет-ресурси: 1, 2

I. Питання до самостійного вивчення

1. Сутність бюджетування діяльності міжнародної корпорації.
2. Технологія складання операційних та фінансових бюджетів.
3. Характеристика основних розділів інструкції з організації бюджетування корпорації.
4. Характеристика основних варіантів порядку організації процесу бюджетування на підприємстві.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 8.1

Підприємство склало бюджет продаж основного виду продукції на перше півріччя наступного року у помісячному розрізі (одиниць): I – 9000; II – 16000; III – 24000; IV – 19000; V – 22000; VI – 20000.

Запаси готової продукції на складі плануються і підтримуються у розмірі 25% обсягу реалізації наступного місяця, а сировини – 20% потреби наступного місяця. Норматив витрачання сировини на одиницю продукції – 10 кг, нормативна ціна сировини 0,50 грн за 1 кг, собівартість готової продукції – 25 грн за одиницю.

Необхідно скласти бюджети:

- 1) виробництва продукції;
- 2) потреби в основній сировині та вартості матеріальних витрат на виробництво;
- 3) придбання сировини;
- 4) вартості запасів готової продукції та сировини на початок і кінець першого кварталу.

Завдання 8.2

Нижче наведено звіт про виконання бюджету корпорації, грн:

Показник	Фактично	Бюджет	Відхилення
Продаж	2 552 460	2 968 000	-415 540
Собівартість реалізованих товарів	(1 717 040)	(1 981 400)	(264 360)
Валовий прибуток	835 420	986 600	-151 180
Витрати обігу	(635210)	(627 760)	(7450)
Операційний прибуток	200 210	358 840	-158630

Бюджетний продаж становив 70 000 одиниць, а бюджетні змінні витрати на одиницю 23 грн. Змінні витрати обігу були заплановані у розмірі 1% продажу. Фактично було реалізовано 57 000 одиниць, змінні витрати на одиницю -23,5 грн, а змінні витрати обігу 178 672 грн.

Необхідно: здійснити аналіз відхилень з використанням гнучкого бюджету.

III. Питання для самоконтролю

1. В якій послідовності здійснюють бюджетування? Опишіть основні стадії цього процесу.
2. Для чого створюється бюджетний комітет? У чому полягають його завдання?
3. Яку функцію виконує бухгалтер-аналітик у процесі бюджетування?
4. Що таке безперервне бюджетування?
5. Що таке бюджетування через прирощення? У чому його переваги і вади?
6. Що таке бюджетування з «нуля»? У чому його переваги і вади?
7. Що таке бюджетний контроль? Навіщо його застосовують?

Тема 9. Трансферне ціноутворення міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння навичок визначення трансфертних цін в діяльності міжнародних корпорацій, технології розрахунку побудови подвійної трансфертної ціни та відображення трансфертів у обліку.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 5;

Додаткова: 6;

Інтернет-ресурси: 1, 2

I. Питання до самостійного вивчення

1. Завдання трансфертного ціноутворення корпорації.
2. Методи визначення величини трансфертної ціни міжнародних корпорацій.
3. Подвійна трансфертна ціна та відображення трансфертів у обліку.
4. Облік побічних продуктів, вторинної сировини, відходів та втрат від браку у спільному виробництві

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 9.1

Підрозділ зазвичай купує продукцію підрозділу тієї ж корпорації. Його менеджеру стало відомо, що підрозділ збільшує свою ціну до 110,0 грн за од. У результаті менеджер підрозділу вирішив придбати необхідні деталі в зовнішнього постачальника за ціною 100,0 (на 10 грн менше, ніж це коштувало б, якщо купувати в підрозділу за новою ціною). Менеджер підрозділу пояснив, що причиною зростання цін є інфляція і що втрата частини продукції, яка зазвичай передавалася підрозділу, зашкодить роботі підрозділу, а також прибутку підприємства в цілому. Менеджер підрозділу вважає, що компанія в цілому виграє від продажу деталей до підрозділу.

Відомі такі дані про взаємодію підрозділів компанії (за рік): обсяг деталей, що купуються – 1000 од.; витрати підрозділу В у розрахунку на од., грн: змінні – 95,0, постійні – 10,0.

1. Визначити, чи буде корисно компанії в цілому, якщо підрозділ купуватиме деталі в зовнішнього постачальника по 100 грн за од. Припустимо, що немає альтернативних можливостей використання потужностей підрозділу.

2. Розрахувати, яким буде результат, якщо зовнішня відпускна ціна зменшується на 8,0 грн за од., за умови, що потужності підрозділу не використовуються.

3. Визначити, чи буде підрозділ продовжувати купувати ззовні, якщо потужності підрозділу дають можливість запустити у виробництво іншу продукцію, що дозволяє заощаджувати на витратах 14,5 тис. грн на рік

Завдання 9.2

Корпорація «Доміно» має два децентралізованих підрозділи – А і В. Підрозділ А завжди отримує комплекти продукції з підрозділу В за ціною 75 грн за од. Оскільки підрозділ планує підняти ціну до 100 грн за од., менеджер підрозділу А бажає придбати ці комплекти від зовнішніх постачальників по 75 грн за од.

Витрати підрозділу В є такими:

– змінні витрати в розрахунку на од., грн – 70,0

– фіксовані витрати, за рік, тис. грн – 15,0

– купівля комплектів у підрозділі, од. на рік – 1000.

Якщо підрозділ купує у зовнішнього постачальника, звільнені потужності підрозділу не використовуються.

Визначити, чи не було б більш вигідно для корпорації забезпечити дотримання трансфертної ціни у 100 грн, ніж дозволити підрозділу А купувати в зовнішніх постачальників по 75 грн за одиницю.

III. Питання для самоконтролю

1. Поясніть, у чому сутність трансфертних цін і які їхні функції.
2. Які є методи встановлення трансфертних цін і за яких умов вони застосовуються?
3. Обґрунтуйте базу трансфертної ціни на основі витрат (змінних, виробничих, повних).
4. За яких умов трансфертна ціна використовується як інструмент мінімізації податку на прибуток в транснаціональних компаніях?

Тема 10. Гнучкі бюджети і аналіз відхилень

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння навичок здійснення аналізу відхилень в процесі бюджетного контролю діяльності міжнародної корпорації.

Рекомендована література:

- Основна: 4, 6;
Додаткова: 2, 3, 6;
Інтернет-ресурси: 1, 2.

I. Питання до самостійного вивчення

1. Види та класифікація бюджетних відхилень.
2. Методика підрахунку відхилень за асортиментом основних виробничих матеріалів і по виходу продукції.
3. Методика підрахунку відхилень за структурою прямих трудовитрат і по трудомісткості продукції.
4. Методика підрахунку відхилень за асортиментом і кількістю реалізованої продукції.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 10.1

На основі наведеного прогнозного агрегованого балансу ВАТ «Добробут» сформууйте бюджет прибутку (табл.)

Таблиця, (тис. грн.)

Активи	Сума	Пасиви	Сума
Основний капітал	1 200	Власний капітал	800
Оборотний капітал	800	Довгострокові зобов'язання	360
		Поточні зобов'язання	840
Сума	2 000	Сума	2 000

За розрахунками планується виплатити дивіденди у сумі 40 тис. грн. Податок на прибуток становитиме 120 тис. грн., відрахування в резервні фонди 50 тис. грн., відсотки за кредит – 90 тис. грн..

Визначити джерела формування капіталу підприємства, величину власного оборотного капіталу та суму чистого прибутку для реінвестування при рівні рентабельності активів 20 %.

Завдання 10.2

Нижче наведено звіт про результати діяльності корпорації за звітний рік

№	Показник	Бюджет	Фактично	Відхилення
1.	Обсяг продажу, од.	30000	28 000	(2 000)
2.	Дохід від продажу, грн	300 000	294 000	(6 000)
3.	Змінні витрати, грн	180 000	165 200	14800
4.	Маржинальний дохід	120 000	128 800	8800
5.	Постійні витрати, грн	70000	80000	(10 000)
6.	Операційний прибуток, грн	50000	48 800	(1 200)

Відхилення прибутку за рахунок обсягу продажу дорівнює, грн:

- 1) 20 000
- 2) (8 000)
- 3) 8 800
- 4) (6 000)
- 5) (20 000).

Завдання 10.3

Керівник вашої організації недавно познайомився з принципом складання кошторисів з нульовою базою і попросив вас докладніше розповісти йому про цей спосіб. Вам необхідно підготувати звіт, у якому пояснити:

- 1) що таке складання кошторису з нульовою базою й у яких областях цей підхід доцільно застосовувати;
- 2) яким чином здійснюється складання кошторисів з нульовою базою;
- 3) які переваги є в цього способу в порівнянні з традиційним підходом до складання кошторисів;
- 4) з якими проблемами можна зіштовхнутися при впровадженні схем складання кошторисів з нульовою базою;
- 5) яким чином корпорація може впровадити в себе таку схему.

III. Питання для самоконтролю

1. У чому полягає необхідність контролю виконання бюджету?
2. Перерахуйте рівні забезпечення контролю виконання бюджету.
3. Подайте характеристику найпростішого підходу до контролю виконання бюджету.
4. Поясніть, у чому полягає сенс методики контролю виконання бюджету, орієнтованої на управлінські рішення?

5. Опишіть алгоритм аналізу впливу різних факторів відхилення бюджетних показників.

6. У чому полягає сутність стратегічного підходу до контролю виконання бюджету?

Тема 11. Показники оцінки діяльності міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння навичок здійснення аналізу відхилень в діяльності міжнародних корпорацій та за асортиментом основних виробничих матеріалів і по виходу продукції.

Рекомендована література:

Основна: 4, 6;

Додаткова: 2, 3, 6;

Інтернет-ресурси: 1, 2.

I. Питання до самостійного вивчення

1. Методи розрахунку відхилень в діяльності міжнародних корпорацій.

2. Відхилення за асортиментом основних виробничих матеріалів і по виходу продукції.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 11.1

Підприємство планує провести модернізацію виробничого обладнання. Розглядаються два варіанти – не модернізувати або модернізувати обладнання. Ціна реалізації продукції не зміниться за обох варіантів і становитиме - 26 грн за одиницю. Прямі матеріальні витрати залишаються на тому ж самому рівні, що до модернізації (18,3 грн на одиницю). Для обох варіантів обсяг реалізації продукції не зміниться і становитиме 4500 од. Витрати на модернізацію становлять 15000грн. Витрати на оплату праці при першому варіанті – 1,8 грн на од., а при другому варіанті – 2,7 грн на од.

Необхідно: визначити релевантні показники для обох варіантів і обрати оптимальний з них.

Завдання 11.2

А. Поясніть, чому поведінка менеджерів економічного суб'єкта може завдати більшої загрози успіху системи контролю за бюджетом, ніж незначні технічні недосконалості цієї системи.

Б. Коротко поясніть, що може зробити бухгалтер – аналітик, щоб мінімізувати негативні ефекти від небажаної поведінки менеджера.

Завдання 11.3

А. Визначте і поясніть основні складові ефективної системи управління витратами.

Б. Вкажіть проблеми, які можуть зустрітися в результаті впровадження в організації системи управління витратами в практику економічних суб'єктів.

III. Питання для самоконтролю

1. Як впливають національні стандарти бухгалтерського обліку на процес контролю в українських відділеннях ТНК?
2. Яку роль відіграє інформаційне забезпечення в системі управління ТНК?
3. Охарактеризуйте основні бухгалтерські моделі
4. Наведіть процедуру трансформації річного звіту в іноземній валюті.

Тема 12. Управлінська звітність міжнародних корпорацій

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота з теми передбачає засвоєння навичок формування системи управлінської звітності за ключовими показниками діяльності, про виконання бюджетів підприємства, для прийняття рішень щодо максимізації прибутку, в управлінні ризиками діяльності корпорації.

Рекомендована література:

Основна: 4, 5;

Додаткова: 2, 5, 6;

Інтернет-ресурси: 1, 2.

I. Питання до самостійного вивчення

1. Управлінська звітність за ключовими показниками діяльності.
2. Управлінська звітність про виконання бюджетів підприємства.
3. Управлінська звітність для прийняття рішень щодо максимізації прибутку.
4. Управлінська звітність в управлінні ризиками підприємства.

II. Перелік індивідуальних завдань

Завдання 12.1

Керівництву підприємства від менеджерів надійшло декілька пропозицій, що мають на меті підвищити прибутковість підприємства:

Альтернатива 1 – відділ збуту – збільшити ціну на 2000,00 грн, що призведе до зменшення обсягу реалізації на 2 одиниці під первісного;

Альтернатива 2 – технічний відділ – змінити технологію, що призведе до збільшення постійних витрат на 50000,00грн та зменшить змінні витрати на одиницю на 3000,00 на одиницю продукції;

Альтернатива 3 – відділ маркетингу – збільшити постійні витрати на рекламу на 40000,00, що призведе до зростання обсягу реалізації на 3 одиниці.

Скласти порівняльний управлінський Звіт про прибутки та збитки та обрати найефективнішу альтернативу.

Порівняльний Звіт про прибутки та збитки

Показники	Альтернативи				
	Без змін	Альтернатива 1	Альтернатива 2	Альтернатива 3	Всі альтернативи
Ціна, грн	25000				
Обсяг реалізації, од	20				
Продаж, грн	500000				
Змінні витрати на одиницю, грн	15000				
Змінні витрати загальні, грн	300000				
Маржинальний дохід, грн	200000				
Постійні витрати за період, грн	100000				
Прибуток, грн	100000				

Завдання 12.2

Оцініть рівень соціальної відповідальності підприємства на основі управлінського звіту перед суспільством шляхом розрахунку відповідних показників, користуючись даними таблиці.

Управлінський звіт підприємства «Вітязь» перед суспільством

Назва показника	Значення
Чисельність місцевого населення серед працівників підприємства, осіб	146
Загальна чисельність працюючих, осіб	150
Розмір коштів, які були виділені на участь у благодійних акціях, тис. грн.	37
Інші операційні витрати підприємства, тис. грн.	278
Розмір коштів, які були виділені на спонсорську допомогу місцевих культурних, освітніх і спортивних заходів, тис. грн.	25
Кількість соціальних програм розвитку місцевих громад у яких підприємство бере участь	4
Кількість соціальних програм, що реалізуються в районі	8
Обсяг шкідливих викидів до атмосфери, м3	0
Територія забрудненого регіону, м2	-
Розмір коштів, які були виділені на організацію екологічно безпечного виробничого процесу, тис. грн.	0
Витрати на охорону праці та техніку безпеки підприємства, тис. грн.	85

III. Питання для самоконтролю

1. Хто виступає користувачами управлінської звітності?
2. Назвіть принципи формування управлінської звітності на підприємстві.
3. Яким чином можна класифікувати управлінську звітність за центрами відповідальності?
4. Яким чином можна класифікувати управлінську звітність в процесі бюджетування?
5. Чи можуть в управлінській звітності зазначатися прогнозовані показники?
6. Охарактеризуйте основні етапи організації управлінського апарату на підприємстві.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок протягом навчального семестру відбувається за результатами усних відповідей на практичних заняттях, тестування, письмового опитування, перевірки індивідуальних завдань, рішення практичних завдань тощо. Об'єктами контролю самостійної роботи є характер результатів, отриманих у процесі виконання завдань, рівень підготовки доповідей, якість підготовки та виконання завдань науково-дослідного та прикладного характеру, дотримання графіка опрацювання індивідуальних завдань.

Виконані завдання здобувачі вищої освіти подають викладачу особисто і захищають усно. Викладач визначає, яким саме чином контролювати роботу, що виконана здобувачем: за окремими темами чи в цілому по дисципліні.

Основні правила за якими виконується самостійна робота здобувачами вищої освіти, а саме:

1. Для виконання самостійної роботи доцільно завести окремий зошит, в якому акуратно і розбірливо без скорочень слід виконувати завдання у визначеній послідовності.

2. Самостійні роботи нумеруються відповідно до завдань.

3. Перед виконанням кожної роботи, необхідно записати/вклеїти завдання/запитання, на яке дається відповідь.

Виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти з дисципліни може бути оцінено у 32 бали. В процесі проведення контрольних заходів науково-педагогічний працівник оцінює:

– рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання – 8 балів;

– вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань – 8 балів;

– обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу – 7 балів;

– повнота розкриття теми дослідження – 7 балів;

– оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами – 2 бали.

Результатом підсумкового контролю є екзамен. Підсумковий бал (за 100 бальною шкалою) визначається як результат виконання екзаменаційного завдання та оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні **80:20**, де **80** - максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, **20** - результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.
2. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджений наказом Міністерства Фінансів України №246 від 20.10.99 р. // Все про бухгалтерський облік. – 2009. - № 10
3. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджений наказом Міністерства Фінансів України № 290 від 29.11.99 р. // Все про бухгалтерський облік. – 2009. - № 10
4. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства Фінансів України від 14 червня 1999 р.
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. Затверджені Наказом Державного комітету промислової політики України від 2.02.01 р. № 47 // Все про бухгалтерський облік. – 2001. - № 77 (623)
6. Типові форми первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів, затверджені Наказом Міністерства статистики України від 21.06.96 р. №193 // Збірник систематизованого законодавства (Випуск 8), серпень 2007 р.
7. Атамас, П. Й. *Управлінський облік : навч. посібник / П. Й. Атамас. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.*
8. Бутинець, Ф. Ф. *Бухгалтерський управлінський облік : Курс лекцій / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук. – Житомир : ЖІТІ, 2010. – 448с.*
9. Голов, С. Ф. *Управлінський облік : Підручник / С. Ф. Голов. – К : Лібра, 2003. – 704с.*
10. Друри, К. *Введение в управленческий и производственный учет / К. Друри ; Под ред. Табалиной С.А. – М : ЮНИТИ, 1997. – 560с.*
11. Райан, Б. *Стратегический учет для руководителя / Б. Райан ; Под ред. Микрюкова В.А. – Пер.с англ. – М : Аудит,ЮНИТИ, 1998. – 616с. –*
12. Хорнгрен, Ч. Т. *Бухгалтерский учет: управленческий аспект / Ч. Т. Хорнгрен, Дж. Фостер ; Под ред. Соколова Я.В. – Пер. с англ. – М : Финансы и статистика, 1995. – 416с. : ил.*

Додатковий

13. Бабкина О. М. *Разработка форм стратегической управленческой отчетности / О. М. Бабкина // Известия Иркутской гос. экон. академии, 2010. – № 5. – С. 170 – 175.*
14. Голов, С. *Управлінський облік і контролінг: концепції та застосування / С. Голов // Вісник КНТЕУ. – 2007. – №5. – С.82-87.*
15. Иванова Ж. А. *Внутренняя управленческая отчетность как информационная основа анализа / Ж. А. Иванова // Вопросы экономики и права, 2011. – № 4. – С. 360 – 364.*
16. Иваненко В. О. *Облікове забезпечення формування та аналізу статистичної звітності з виробництва продукції промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В. О. Иваненко. – Житомир, 2011. – 23 с.*

17. Карпенко О. В. Класифікація управлінської звітності як основа розуміння її сутності / О. В. Карпенко, М. О. Любимов // *Фінансова система України : зб. наук. пр. – Острогоз : Острозька академія, 2011. – Вип. 16. – С. 145 –151 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/211/1/1.pdf>*
18. Ковалев В.В. *Финансовый учет и анализ: [концептуальные основы]* / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика. – 2004. – 720 с.
19. Кузнецова С. А. *Интегрирована управлінська звітність: глобальні виклики та локальні рішення в епоху ноосфери* / С. А. Кузнецова // *Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1(7). – С. 270–279.*
20. Кутер М.И., Таранец Н.Ф., Уланова И.Н. *Бухгалтерская (финансовая) отчетность: [учебное пособие]* / М.И. Кутер. – М.: Финансы и статистика. – 2006. – 232 с.
21. Майданевич, П. М. *Елементи методу управлінського обліку* / П. М. Майданевич, Л. Б. Прокопович // *Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №9. – С.265-270.*
22. Миронова Ю. М. *Автоматизация процесса подготовки отчетности по международным стандартам* / Ю. М. Миронова // *Международный бухгалтерский учет. – 2012. – № 16 (214). – С. 25 – 35.*
23. Нагірська К. Є. *Формування управлінської звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»* / К. Є. Нагірська. – К., 2012. – 26 с.
24. Нидлз, Б. *Принципы бухгалтерского учета* / Б. Нидлз ; Под ред. Соколова Я.В. – Пер. с англ., 2-е изд., стереотип. – М : Финансы и статистика, 1997.– 496с. : ил.
25. Попов А. Н. *Управленческая отчетность: критический анализ существующих подходов и определений* / А. Н. Попов // *Фундаментальные исследования. – 2012. – № 6. – С. 753 – 757.*
26. Слободняк И. А. *Регламенты формирования информации внутренней бухгалтерской отчетности* / И. А. Слободняк // *Международный бухгалтерский учет, 2011. – № 11 (161). – С. 21 – 30.*

Інтернет-ресурси

1. www.buhgalteria.com.ua
2. www.visnuk.com.ua